

پیش‌ها و پانچ‌ها

پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر منصوب‌ها شیخ محمد صالح المنجد حفظه الله تعالى

موضوع:

احکام؛ نماز؛ نماز جماعت

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پرسش

نویسنده: رضا راضی

تاریخ: ۱۳۹۵/۵/۳

آیا عدالت در امام جماعت شرط است؟ شرط عدالت چطور بررسی شود؟ آیا تفحص لازم است؟

پاسخ

تاریخ: ۱۳۹۵/۵/۴

درباره‌ی شرط بودن عدالت در امام جماعت، میان مسلمانان دو قول است، ولی قول صحیح‌تر شرط بودن آن است؛ چراکه اقتدا به ظالم و تبعیت از او در نماز، گونه‌ای گراییدن به او محسوب می‌شود، در حالی که خداوند از هر گونه گراییدن به او نهی کرده و فرموده است: **﴿وَلَا تَزْكُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ ثُمَّ لَا تُنصرون﴾**^۱؛ «و به سوی کسانی که ظلم کردند نگرایید که شما را آتش می‌گیرد و برای شما جز خداوند سرپرستانی نیست و سپس یاری نمی‌شوید»؛ همچنانکه اقتدا به ظالم و تبعیت از او در نماز، می‌تواند از یک سو به موافقت اجمالی با عقاید و اعمال او اِشعار داشته باشد و از سوی دیگر به اقبال مردم به او و رونق عقاید و اعمالش یاری رساند، در حالی که خداوند از چنین کاری نهی کرده و فرموده است: **﴿وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾**^۲؛ «و به یکدیگر در گناه و تعدی یاری نرسانید و از خداوند بترسید که خداوند سخت‌کیفر است». فارغ از آنکه نماز ظالم در پیشگاه خداوند پذیرفته نیست؛ چنانکه فرموده است: **﴿إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ﴾**^۳؛ «خداوند تنها از پرهیزکاران می‌پذیرد» و با این وصف، اعتداد به آن وجهی ندارد؛ بلکه چه بسا نهی از اقتدا به ظالمان و تبعیت از آنان مطلق است و شامل اقتدا به آنان و تبعیت از آنان در نماز نیز می‌شود. حاصل آنکه اقتدا به ظالم و تبعیت از او در نماز، جایز نیست و کسی که با اقتدا به او و تبعیت از او نماز گزارده، مکلف است که نمازش را اعاده کند.

۱. هود/ ۱۱۳

۲. المائدة/ ۲

۳. المائدة/ ۲۷

اما عدالت امام به معنای حُسن اعتقاد و عمل او در حوزه‌ای است که عادتاً برای مردم قابل درک است، به این صورت که از او اعتقادی مخالف با مبانی اعتقادی اسلام نشنوند و عملی مخالف با مبانی عملی اسلام نبینند؛ با توجه به اینکه اصل، عدالت مسلمان است تا اینکه خلاف آن معلوم شود، بی‌آنکه تجسس برای معلوم شدن خلاف آن جایز باشد؛ چنانکه خداوند فرموده است: **يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا**^۱؛ «ای کسانی که ایمان آوردید! از بسیاری گمان‌ها پرهیزید! هرآینه برخی گمان‌ها گناهند و تجسس نکنید»، مگر در زمان و مکانی که غالب بر مسلمانان عدم عدالت است؛ چراکه در چنین زمان و مکانی، اصل عدم عدالت مسلمان است تا اینکه خلاف آن معلوم شود؛ با توجه به اینکه اصل در این قبیل امور به معنای حالت سابقه نیست، بل به معنای ارتکاز ناشی از غلبه است که با انقلاب غلبه منقلب می‌شود؛ مانند امامان جماعت در ایران که غالباً حُسن اعتقاد ندارند و تبعاً عادل محسوب نمی‌شوند و با این وصف، تحقیق درباره‌ی آنان واجب است؛ چنانکه خداوند فرموده است: **يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا ضَرَبْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَتَبَيَّنُوا**^۲؛ «ای کسانی که ایمان آوردید! هرگاه در راه خداوند (به سرزمینی که غالب بر اهل آن عقیده‌ی حق نیست) رهسپار می‌شوید تحقیق کنید». بنابراین، در چنین زمان و مکانی، اقتدا به کسی که حُسن اعتقاد و عمل او معلوم نیست - اگرچه خلاف آن هم معلوم نباشد - جایز نیست و کسی که با اقتدا به او نماز گزارده، اگر بعداً بداند که او عادل نبوده، مکلف است که نمازش را اعاده کند.

آری، نماز گزاردن پشت سر ظالم یا مجهول‌العداله در حالت تقیه جایز است؛ چنانکه خداوند فرموده است: **لَا يَتَّخِذِ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ فِي شَيْءٍ إِلَّا أَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقَاةً**^۳؛ «مؤمنان کافران را سرپرستانی به جای مؤمنان نگیرند و هر کس این کار را انجام دهد از خداوند در چیزی نیست مگر اینکه با تقیه از آنان پرهیزید» و آن به صورت فرادا انجام می‌شود، هر چند بنا بر برخی روایات ثواب جماعت را دارد.

تاریخ: ۱۳۹۵/۵/۵

نویسنده: علی

پرسش فرعی ۱

به نظر آقای خراسانی آیا می‌توان پشت سر کسانی که به ولایت مطلقه‌ی غیر معصوم معتقدند نماز خواند؟ به چه دلایلی؟

۱. الحجرات/ ۱۲

۲. النساء/ ۹۴

۳. آل عمران/ ۲۸

درباره‌ی شرط بودن عدالت در امام جماعت، میان مسلمانان دو قول است، ولی قول علامه منصور هاشمی خراسانی حفظه الله تعالی شرط بودن آن است که قول اهل بیت پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم و موافق با احتیاط است و روشن است که عدالت، عقیده و عمل را در بر می‌گیرد و تنها مختص به عمل نیست؛ چنانکه خداوند «شرك» را با آنکه مقوله‌ای اعتقادی است، «ظلم» دانسته و فرموده است: **﴿إِنَّ الشَّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ﴾**^۱؛ «هرآینه شرک ظلمی عظیم است» و «نفاق» را با آنکه مقوله‌ای اعتقادی است، «فسق» دانسته و فرموده است: **﴿إِنَّ الْمُنَافِقِينَ هُمُ الْفَاسِقُونَ﴾**^۲؛ «منافقان همانا فاسق هستند»، بل اعلام کرده است که عقیده‌ی باطل عمل را نیز باطل می‌کند؛ چنانکه فرموده است: **﴿أُولَئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَلِقَائِهِ فَحَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فَلَا نُقِيمُ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَزَنًا﴾**^۳؛ «آنان کسانی هستند که به آیات پروردگارشان و دیدار او کافر شدند، پس اعمالشان نابود شد و در روز قیامت برایشان وزنی نمی‌گذاریم» و فرموده است: **﴿أُولَئِكَ لَمْ يُولَمُوا فَأَخْبَطَ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا﴾**^۴؛ «آنان ایمان نیاوردند پس خداوند اعمالشان را نابود کرد و آن بر خداوند آسان بود» و فرموده است: **﴿وَقَدِمْنَا إِلَىٰ مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنَاهُ هَبَاءً مَنْثُورًا﴾**^۵؛ «و به سراغ هر عملی که انجام دادند می‌آییم و آن را ریزگردی پراکنده می‌گردانیم!». بنابراین، اقتدا به کسی که معتقد به ولایت مطلقه‌ی غیر خلیفه‌ی خداوند است، صحیح نیست؛ چراکه چنین کسی از حیث اعتقادی عادل محسوب نمی‌شود و تبعاً از حیث عملی در حکم فاسق است و این چیزی است که در طول تاریخ برای پیروان اهل بیت پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم مسلم و مفروغ عنه بوده و تنها در دهه‌های اخیر مورد اختلاف قرار گرفته است.

آری، نماز پشت سر چنین کسی از باب تقیه اشکالی ندارد، بلکه بنا بر روایات مشهور، ثواب بیشتری دارد، مشروط به اینکه با قرائت فاتحه همراه باشد؛ زیرا نماز پشت سر چنین کسی مانند نماز پشت سر هیچ کس است که فرادا محسوب می‌شود؛ چنانکه یکی از یارانمان ما را خبر داد، گفت:

«سُئِلَ الْمَنْصُورُ عَنِ الصَّلَاةِ خَلْفَ الْقَائِلِينَ بِالْوَلَايَةِ الْمُطْلَقَةِ لِغَيْرِ الْمَهْدِيِّ، فَقَالَ: مَا هُمْ عِنْدِي إِلَّا بِمَنْزِلَةِ الْجُدْرِ! ثُمَّ قَالَ: لَوْ زَنَى رَجُلٌ أَوْ سَرَقَ حَيِّزٌ مِنْ أَنْ يُبَايِعَ رَجُلًا لَمْ يَأْمُرِ اللَّهُ بِمُبَايَعَتِهِ»^۶؛ «از منصور درباره‌ی نماز گزاردن پشت سر قائلان به ولایت مطلقه برای غیر مهدی پرسیده شد، پس فرمود: آنان نزد من جز به منزله‌ی دیوارها نیستند!

۱. لقمان / ۱۳

۲. التوبة / ۶۷

۳. الکهف / ۱۰۵

۴. الأحزاب / ۱۹

۵. الفرقان / ۲۳

۶. گفتار ۱۲۳، فقره‌ی ۳

سپس فرمود: اگر کسی زنا کند یا مرتکب سرقت شود بهتر از آن است که با کسی بیعت کند که خداوند به بیعت کردن با او امر نکرده است».

تاریخ: ۱۳۹۵/۵/۵

نویسنده: علی

پرسش فرعی ۲

برخی مراجع عظام تقلید مانند آیت الله العظمی ... در این باره با جناب علامه موافق نیستند و معتقدند که هر چند قائلان به ولایت مطلقه‌ی غیر معصوم در خطای بزرگی هستند، ولی بسیاری از آنان در اثر اجتهاد و تأویل و به قول معروف از روی جهل به چنین خطای بزرگی دچار شده‌اند و به همین خاطر، فاسق محسوب نمی‌شوند و نماز خواندن پشت سر آن‌ها اشکالی ندارد.

تاریخ: ۱۳۹۵/۵/۶

پاسخ به پرسش فرعی ۲

در صورتی که اعتقاد به ولایت مطلقه‌ی غیر معصوم را از سنخ «اعمال» و مصداق «معصیت» بدانیم، ممکن است اجتهاد و تأویل درباره‌ی آن مانع از تحقق فسق بشود؛ چراکه از قبیل جهل به حکم است و جهل به حکم در صورتی که تقصیری نباشد، عذر شمرده می‌شود، هر چند در صورتی که تقصیری باشد، عذر شمرده نمی‌شود و در خصوص این مورد، تقصیری بودن آن بعید نیست؛ چراکه ادله‌ی نافی ولایت مطلقه‌ی غیر معصوم در اسلام، از حدّ احصا بیرون است و جهل به آن از علم به آن سخت‌تر به نظر می‌رسد؛ بلکه بعید نیست عدم امکان ولایت مطلقه‌ی غیر معصوم، از بدیهیات باشد که تصوّر آن برای تصدیق آن کافی است، ولی در صورتی که اعتقاد به ولایت مطلقه‌ی غیر معصوم را از سنخ «عقاید» و مصداق «ضلالت» بدانیم، ممکن نیست اجتهاد و تأویل درباره‌ی آن مانع از تحقق فسق بشود، مگر بنا بر مبنای «مصوّبه» که به تعبیر حضرت علامه منصور هاشمی خراسانی حفظه الله تعالی در کتاب شریف «بازگشت به اسلام»^۱ به سفسطه باز می‌گردد و نظیر قول عامه‌ی مردم درباره‌ی صحابه است.

حاصل آنکه عادل بودن بسیاری از معتقدان به ولایت مطلقه‌ی غیر معصوم، بعید است و با این وصف، احوط ترک اقتدا به آنان در نماز جز از باب تقیّه است.

بایکة اطلاعیه منصفه منصورها منصفی خراسانی
تلفظ: منصفین یا منصفین یا منصفین

۰۱ ص ۲۱

www.alkhorasani.com

بایکة اطلاعیه منصفه منصورها منصفی خراسانی حفظه الله تعالی

* لطفاً بر روی لینک مورد نظر خود کلیک کنید.